

Immobles catalogats

Classificació dels immobles integrats al patrimoni arquitectònic, històric i artístic de Barcelona

Àrea Tècnica

assessoriatecnica@apabcn.cat

■ ■ ■ L'Àrea Tècnica del CAATEEB ha cregut convenient, a la vista de les consultes rebudes, fer unes notes per endreçar els coneixements dels nostres tècnics en matèria de protecció del patrimoni cultural immoble. Des de l'entrada en vigor de l'Ordenança reguladora dels Procediments d'Intervenció Municipal en les Obres (ORPIMO), l'1 d'octubre de 2011 es va generar entre el nostre col·lectiu la necessitat d'aclarir com es classifica el patrimoni arquitectònic, històric i artístic de la ciutat de Barcelona.

Hi ha diversa normativa d'aplicació al patrimoni arquitectònic, tant de caràcter estatal, com autonòmic, com local o municipal. En aquest article s'ha fet una recopilació de les dades més importants d'aquestes que són d'aplicació a la ciutat de Barcelona.

Protecció dels béns individualment

Classificació dels nivells de protecció dels béns individualment considerats:

- A. Béns culturals declarats d'interès nacional, de rellevància per Catalunya.
- B. Béns immobles catalogats d'interès local, també integrants del patrimoni cultural català, que han de quedar inclosos en el catàleg del Patrimoni Cultural Català i que, tot i llur significació i importància, no posseeixen les condicions pròpies dels béns culturals d'interès nacional, encara que amb rellevància pel que fa a la ciutat.
- C. Els béns urbanísticament protegits que sense complir les condicions dels anteriors, no havent estat objecte de declaració ni de catalogació, reuneixen valors històrics, artístics, estètics o tradicionals a considerar com a rellevants pel sector urbà on s'emplacen.
- D. Els béns que, per les seves característi-

FAÇANA DEL PATI POSTERIOR D'EDIFICI CATALOGAT D'HABITATGES AL CARRER PORTAFERRISSA DE BARCELONA. REHABILITACIÓ INTEGRAL REALITZADA PER JOAN RAMON FREIRE I PABLO SEN ROLDUÀ

ques, poden ser traslladats del seu emplaçament actual sense problemes per a la seva conservació o que gaudeixen d'un interès cultural en el sector d'emplaçament que, malgrat no haver estat considerat en els tres nivells anteriors, cal conservar documentalment per al seu record.

Declaració d'interès cultural (classificació A i B)

S'identifiquen com a **nivell A** els béns declarats d'interès nacional d'acord amb la Llei 9/1993, de 30 de setembre, de Patrimoni Cultural Català. S'entendran incorporats automàticament els que es declarin en el futur. L'Ajuntament exercirà la iniciativa per a la declaració de béns culturals d'interès nacional, en els termes de l'article 117 de la Llei 22/1998, de 30 de desembre, de la Carta de Barcelona.

S'identifiquen com a **nivell B** els béns

catalogats d'interès local. El Pla Especial incorpora:

- a) Els béns immobles que amb anterioritat a la vigència de la Llei 9/1993 estaven inclosos com a béns protegits en els catàlegs i plans de protecció del seu àmbit territorial.
- b) Els béns que són objecte de la declaració de béns d'interès cultural local tramitada independentment del planejament.

La incorporació de futurs béns d'interès local es tramitarà pel procediment establert a la Llei 9/1993, de 30 de setembre, de Patrimoni Cultural Català.

La declaració d'un bé cultural d'interès local es pot deixar sense efecte pel procediment establert a la Llei 9/1993, de 30 de setembre, de Patrimoni Cultural Català. Comportarà a efectes del pla especial la consideració de bé de nivell D.

Classificació dels béns protegits (classificació C i D)

Constitueixen els edificis i elements urbanísticament protegits i s'identifi-

L'informe previ de patrimoni serà obligatori en cas d'edificis considerats de nivell D en el districte de Ciutat Vella, construïts abans de l'any 1950

quen com a **nivell C**:

- Els edificis el valor dels quals resideix principalment en la seva estructura tipològica, exteriorment reflectida en la façana i en la disposició dels elements privatis o comuns (vestíbul, caixa de l'escala, estructura i els que s'assenyala en la fitxa de protecció corresponent de l'annex), que són les parts protegides, essent susceptible la resta de l'edifici d'actuacions de rehabilitació que mantinguin o revalorin aquests elements.
- Els edificis el valor dels quals es troba fonamentalment en les façanes. En qualsevol cas, independentment de l'obra a realitzar, inclosa la substitució total de l'edificació, serà obligat el manteniment d'aquelles i dels elements estructurals que les consoliden.
- Elements com jardins, fonts i monuments, xemeneies, aqüeductes, excavacions, locals comercials i altres d'interès.

Constitueixen els edificis i elements dels edificis urbanísticament considerats com a **nivell D**:

- Elements d'interès que es troben en un edifici respecte del qual no s'impedeix la seva desaparició però s'exigeix la conservació documental.
- Elements d'interès que per les seves característiques puguin ésser objecte de relocalització o desplaçament del seu emplaçament actual.

Protecció dels grups o zones:

Conjunts urbanísticament protegits o perímetres urbans protegits (sectors)

Constitueixen els conjunts urbanísticament protegits:

- Aquells en els quals la protecció abasta solament a les façanes, considerant com a tals tots els paraments d'un edifici, visibles des de la via pública o des de l'espai lliure interior de l'illa.
- Els que siguin objecte de protecció sota el criteri de conservació ambiental d'un perímetre delimitat.
- Els que participen de la memòria històrica o valors tradicionals rellevants de sectors de la ciutat.

Els conjunts o perímetres urbans objecte de protecció es classificaran, a aquest efecte, en els tipus següents:

L'entorn, encara que en aquest article el tractem per separat, no deixa de ser un conjunt urbanísticament protegit.

- Tipus I: Els que siguin objecte de protecció integral, o sia, aquells en els quals les mesures de defensa i protecció abastin la totalitat dels edificis del conjunt, les places, carrers i elements d'urbanització inclosos en el seu perímetre. En tot cas, es consideraran inclosos en aquest tipus els que siguin declarats «racó, plaça, carrer, barri o conjunt historicoartístic» de conformitat amb la legislació específica.

Els conjunts classificats en el tipus I estaran subjectes a les mateixes limitacions assenyalades en l'Ordenança sobre protecció del patrimoni arquitectònic, històric i artístic de la ciutat de Barcelona per als edificis catalogats individualment.

- Tipus II: Aquells en què la protecció es limiti a la situació, volum o alçària dels edificis, als murs i tanques que els limitin, i a les entrades i vestíbuls.
- Tipus III: Aquells en els quals la protecció abasti només les façanes considerant com a tals tots els paraments d'un edifici visibles des de la via pública.
- Tipus IV: Els que siguin objecte de protecció només amb la finalitat de conservació ambiental d'un perímetre delimitat.
- Tipus V: Els que siguin objecte d'una normativa específica, ja sigui en les Ordenances municipals, ja sigui a través dels plans especials de protecció.

Els conjunts o perímetres urbans objecte de protecció, independentment de la seva classificació, estaran catalogats amb un nivell de protecció segons el Pla Especial de Protecció del Patrimoni i Catàleg de A, B, C i D; i estaran subjectes a les mateixes limitacions assenyalades en l'Ordenança sobre protecció del patrimoni arquitectònic, històric i artístic de la ciutat de Barcelona per als edificis catalogats individualment.

Protecció dels grups o zones: entorn dels edificis protegits

L'entorn, encara que en aquest article el tractem per separat, no deixa de ser un conjunt urbanísticament protegit. Són

entorn dels edificis protegits les finques contigües, les que tinguin façana davant l'edifici protegit (amb qualificació individual A i B) en el mateix carrer, les que donin davant de places on tingui façana l'edifici protegit (amb qualificació individual A i B) i les que siguin incloses per conjunts delimitats per pla especial, a més dels entorns dels béns culturals d'interès nacionals, la delimitació dels quals ha estat aprovada pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

- Nivell A: Els entorns dels béns culturals d'interès nacional, la delimitació dels quals ha estat aprovada pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- Nivell B: Els entorns dels béns culturals d'interès local, la delimitació dels quals ha estat aprovada per l'Ajuntament de Barcelona.

L'entorn dels edificis catalogats estarà subjecte a les mateixes obligacions que les establertes per als conjunts tipus IV. Independentment de la seva classificació, estaran catalogats amb un nivell de protecció segons el Pla Especial de Protecció del Patrimoni i Catàleg d'A o B; i estaran subjectes a les mateixes limitacions assenyalades en l'Ordenança sobre protecció del patrimoni arquitectònic, històric i artístic de la ciutat de Barcelona per als edificis catalogats individualment. ■

ENLLAÇOS D'INTERÈS:

- Catàleg del Patrimoni Arquitectònic de la ciutat de Barcelona, http://w10.bcn.es/APPS/cat_patri/home.do
- Cercador de patrimoni que pertanyen a altres administracions, en aquest cas la Generalitat de Catalunya disposa del seu cercador de patrimoni: <http://cultura.gencat.cat/mapinvarquit/>
- Cercador de patrimoni que pertanyen a altres poblacions de Catalunya que disposa del seu cercador de patrimoni via Diputació de Barcelona: http://www.diba.cat/web/opc/mapa_patrimoni_cultural

Documentació per a la sol·licitud de l'informe previ de patrimoni i documentació complementària al projecte obligatori

■ ■ Documentació per a la sol·licitud de l'informe previ de patrimoni i documentació complementària al projecte obligatori (excepte en obres de conservació o reparació menor dels edificis catalogats A, B o en el cas d'intervenció en l'element protegit d'edificis catalogats C)

L'informe previ de patrimoni serà obligatori en cas d'edificis considerats de nivell D en el districte de Ciutat Vella, construïts abans de l'any 1950, s'haurà d'aportar l'informe previ del Servei de Patrimoni (segons Disposició Addicional Primera de la ORPIMO) i la documentació demostrativa de les cates o proves realitzades (segons Annex 3b de la ORPIMO).

1. Relació dels usos als quals es vol destinar l'edifici i les particularitats que aquests puguin tenir o necessitar.
2. Fitxa del pla especial de protecció corresponent.
3. Aixecament planimètric de l'edifici i de la parcel·la.
4. Fotografies generals de l'edifici (interiors i exteriors), de detalls i generals de l'entorn.
5. Avanç de memòria històrica, que permeti justificar l'enfocament donat al projecte.
6. Avanç de l'estudi de patologies (estructurals, de conservació en general i pròpies dels elements més interessants, com ara els revestiments, els decoratius).
7. Avanç de l'estudi de la problemàtica general de l'edifici en relació amb les normatives vigents (amb especial atenció a les mesures de protecció contra incendis, accessibilitat i el Codi tècnic de l'edificació).
8. Avanç de l'anàlisi global de l'edifici actual en relació amb la intervenció.
9. Avanç de proposta d'intervenció en virtut del que es dedueixi dels apartats anteriors.

10. Les actuacions que afectin façanes han d'incloure la documentació demostrativa de les cates o proves realitzades.

L'informe previ de patrimoni serà voluntari en cas d'edificis considerats A, B, C, D (excepte els de Ciutat Vella anteriors a 1950. Apartat anterior), conjunts protegits o entorns de protecció on es podrà sol·licitar l'informe previ del Servei de Patrimoni aportant la documentació relacionada en el paràgraf anterior (segons l'Art. 31 i l'Annex 3a de la ORPIMO).

En qualsevol cas, i sempre que no es presenti l'informe previ de patrimoni, caldrà aportar en el projecte presentat la documentació complementària (d'acord amb l'Annex 3c de la ORPIMO).

1. Relació dels usos als quals es vol destinar l'edifici i les particularitats que aquests puguin tenir o necessitar.
2. Fitxa del pla especial de protecció corresponent.
3. Aixecament planimètric de l'edifici i de la parcel·la.
4. Fotografies generals de l'edifici (interiors i exteriors), de detalls i generals de l'entorn.
5. Avanç de memòria històrica, que permeti justificar l'enfocament donat al projecte.
6. Avanç de l'estudi de patologies (estructurals, de conservació en general i pròpies dels elements més interessants, com ara els revestiments, els decoratius).
7. Avanç de l'estudi de la problemàtica general de l'edifici en relació amb les normatives vigents (amb especial atenció a les mesures de protecció contra incendis, accessibilitat i el Codi tècnic de l'edificació).
8. Avanç de l'anàlisi global de l'edifici actual en relació amb la intervenció.
9. Avanç de proposta d'intervenció en virtut del que es dedueixi dels apar-

tats anteriors.

10. Les actuacions que afectin façanes han d'incloure la documentació demostrativa de les cates o proves realitzades.
 11. Notícies històriques sobre l'emplaçament.
 12. Notícies històriques sobre l'edifici: antecedents, reculls sobre l'edifici i la seva evolució (documentació històrica, imatges, declaracions administratives, explicació de les tècniques constructives i materials emprats, usos i d'altres).
 13. Aixecament de l'estat actual (planimètric i fotogràfic).
 14. Resum on quedi clara l'evolució de l'edificació fins a l'estat actual.
 15. Valoració de l'edificació des del punt de vista historicoartístic i patrimonial.
- Tant en la documentació per sol·licitar l'informe previ com en la documentació de projecte seria convenient no descuidar d'altres normes urbanístiques dels Plans especials del patrimoni arquitectònic, històric i artístic de la ciutat de Barcelona de cada districte, on ens demanen:

Article 33. Documentació de llicències en projectes en edificis protegits

- a) Les sol·licituds de llicència per actuacions arquitectòniques en edificis protegits que exigeixen un projecte tècnic, complimentaran l'establert a les disposicions generals al respecte i en particular, les següents prescripcions:
- Memòria justificativa de la solució proposada en projecte tècnic que inclogui una valoració dels elements arquitectònics, estètics i constructius adoptats.
 - Plànols a escala 1:50 que continguin les façanes principal i posterior de l'edifici i les dels altres edificis continguts.
 - Seccions que reflecteixin el perfil transversal de l'edifici projectat i dels

confortants.

-Reportatge fotogràfic a color.

En els projectes constarà la naturalesa, qualitat i color o colors dels materials a emprar en la façana, i es podran rebutjar aquells que no s'adaptin a l'ambient del Sector que es tracta de conservar.

- b) La concessió d'una llicència d'enderroc, en els casos que estigui permès, estarà condicionada a la presentació de la documentació mínima següent, amb la finalitat de testimoniar documentalment l'edifici existent:
 - Plànol detallat de les façanes, plantes i seccions a l'escala 1:100.
 - Reportatge fotogràfic complet de l'obra existent.

Documentació per la sol·licitud de l'informe previ de patrimoni i documentació complementària al projecte obligatori per a obres de conservació o reparació menor dels edificis catalogats A, B o en el cas d'intervindre en el element protegit d'edificis catalogats C.

L'informe previ de patrimoni serà obligatori en cas d'edificis considerats de nivell D en el districte de Ciutat Vella, construïts abans de l'any 1950, s'haurà d'aportar l'informe previ del Servei de Patrimoni (segons Disposició Addicional Primera de la ORPIMO) i la documentació demostrativa de les cates o proves realitzades (segons Annex 3b de la ORPIMO).

1. Aixecament planimètric de la zona d'actuació.
2. Reportatge fotogràfic suficient.
3. Memòria explicativa de les obres que s'executaran i de les tècniques que s'empraran.

L'informe previ de patrimoni serà voluntari en cas d'edificis considerats A, B, C, D (excepte els de Ciutat Vella anteriors a 1950. Apartat anterior), conjunts protegits o entorns de protecció on es podrà sol·licitar l'informe previ del Servei de Patrimoni aportant la documentació relacionada en el paràgraf anterior (segons l'art. 31 i l'annex 3a de la ORPIMO).

En qualsevol cas, i sempre que no es presenti l'informe previ de patrimoni, caldrà aportar en el projecte presentat la documentació complementària (d'acord amb l'Annex 3c de la ORPIMO).

1. Aixecament planimètric de la zona d'actuació.
2. Reportatge fotogràfic suficient.
3. Memòria explicativa de les obres que s'executaran i de les tècniques que s'empraran.
4. Notícies històriques sobre l'emplaçament.
5. Notícies històriques sobre l'edifici: antecedents, reculls sobre l'edifici i la seva evolució (documentació històrica, imatges, declaracions administratives, explicació de les tècniques constructives i materials emprats, usos i d'altres).
6. Aixecament de l'estat actual (planimètric i fotogràfic).
7. Resum on quedi clara l'evolució de

l'edificació fins a l'estat actual.

8. Valoració de l'edificació des del punt de vista historicoartístic i patrimonial.

Definició d'obres de conservació o reparació menor

Segons el decret 179/1995, de 13 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals. (ROAS), en el seu article 12 "Classificació de les obres ordinàries", diu:

Article 12

Classificació de les obres ordinàries.

- 12.1 A l'efecte de l'elaboració dels projectes corresponents, les obres locals ordinàries es classifiquen, segons el seu objecte i la naturalesa, en els grups següents:
 - a) Obres de primer establiment, reforma o gran reparació.
 - b) Obres de reparacions menors.
 - c) Obres de conservació i manteniment.
- 12.2 Són obres de primer establiment les que donen lloc a la creació d'un bé immoble.
- 12.3 El concepte general de reforma abasta el conjunt d'obres d'ampliació, millora, modernització, adaptació, adequació o reforç d'un bé immoble ja existent.
- 12.4 Es consideren obres de reparació les necessàries per esmenar un dany produït en un bé immoble per causes fortuïtes o accidentals. Quan afecten fonamentalment l'estructura de la resistència, la sustentació, la seguretat dels edificis i instal·lacions, o suposen alteració del volum, tenen la qualificació de gran reparació. En els altres casos, que no revesteixen complexitat tècnica constructiva, per no ser necessàries obres arquitectòniques bàsiques com les esmentades, es consideren **obres de reparació menor**.
- 12.5 Quan tenen per objecte fer front al deteriorament que es produeix pel mer transcurs del temps o per l'ús natural del bé, les obres necessàries tenen la consideració **d'obres de conservació** i manteniment. ■

centre de
documentació

A la Biblioteca hi trobareu els millors recursos i fonts d'informació relacionats amb el procés constructiu (edificació, planificació i gestió, seguretat, sostenibilitat, etc.). Per a aquest número de L'Informatiu, el Centre de Documentació ha preparat una selecció de les darreres monografies que poden interessar el professional.

Podeu consultar tots els llibres i recursos disponibles al catàleg de la Biblioteca, fer-nos arribar consultes, suggeriments, dubtes, etc. al web: www.apabcn.cat dins l'apartat del Centre de Documentació, i a l'adreça electrònica: biblioteca@apabcn.cat

llibres

NOVETATS

La Catedral de Barcelona: història i històries: des de la catedral de Barcelona, cinc minuts a Ràdio Estel: curiositats, costums, arrels històriques, pedres vives, art i història, processons, gremis i confraries, exposicions, reflexions des de

la catedral, refranys i dites... / J. M. Martí i Bonet; epílegs, J. Guiteras i Vilanova i Ignasi Miranda; amb la col·laboració de Joana Alarcón i Francesc Tena. [Barcelona]: Catedral i Museu Diocesà de Barcelona, 2010. R29952 - 726.6(467.111.2) Mar

Cálculo de las estructuras de acero frente al incendio / Jesús Ortiz Herrera, Julia Villa Cellino. [Madrid]: APTA, DL 2009. R29959 - 07.06.03 Ort

Fachadas: cerramientos de edificios / Ana Sánchez-Ostiz Gutiérrez; prólogo: Alberto Campo Baeza. Madrid: Cie Dossat 2000, 2011. R29937 - 06.01.01 San

Aprendiendo a restaurar: un manual de restauración de la arquitectura tradicional de la Comunidad Valenciana / Fernando Vegas, Camilla Mileto. Valencia: Generalitat Valenciana, Conselleria de

Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge: COACV, Col·legi d'Arquitectes de la Comunitat Valenciana, DL 2011. R29933 - 72.025.4 Veg

Pedres quietes del temple, pedres vives de l'església: apunts històrics del temple de les Saleses i de la Parròquia de Sant Francesc de Sales / Josep M. Gispert Guinot. Barcelona: Stonberg editori-

al, 2010. R29934 - 726.54(467.111.2) Gis

La Confraria, el gremi i el patró del ram de la construcció / Josep M. Gispert i Guinot. Barcelona: Stonberg editorial, 2011. R29935 - 16.06.00 Gis

Accesibilidad universal y diseño para todos: arquitectura y urbanismo. [Madrid]: Fundación ONCE para la cooperación e inclusión social de personas con discapacidad: Fundación Arquitectura COAM, 2011. R29966 - 721.011-056.26 Acc

Barraques: la Barcelona informal del segle XX / Mercè Tatjer i Cristina Larrea (editores). Barcelona: MUHBA, Museu d'Història de Barcelona: Ajuntament de Barcelona, Institut de Cultura, 2010. R29951 - 711.4(467.111.2) Bar

Edificios eléctricos / Vicente Blanca Giménez. Valencia: Editorial de la UPV, 2011. R29909 - 07.04.00 Bla

recursos web

Guía técnica para la evaluación y prevención de los riesgos relativos a las obras de construcción: real decreto 1627/1997, de 24 de octubre, BOE n° 256, de 25 de octubre -- Madrid

: Ministerio de Empleo y Seguridad Social, Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo, 2012. http://www.insht.es/InshtWeb/Contenidos/Normativa/GuiasTecnicas/Ficheros/g_obras.pdf

articles de revista

NOVETATS

ORTONEDA, Mateu.- **"Estufas de inercia térmica"**. Ecohabitar: bioconstrucción consumo ético permacultura y vida sostenible, (2012), núm. 32, p. 25-29.

PÉREZ ZAVALA, Germán.- **"Estoy haciendo el proyecto de actividad de un local en planta baja que está ubicado en un edificio de varias plantas, al entrar en la tabla 1.2 Resistencia al fuego de las paredes, techos y puertas que delimitan sectores de incendio del DB SI 1, la altura de evacuación que hay que tener en cuenta ¿es la total del edificio o la del local objeto del proyecto?"**. Prevención de incendios, (Segundo Trimestre 2012), núm. 54, p. 24.

PEÑALVER BONET, Juan.- **"Método simplificado de cálculo (anejo B del DB-SI): tiempo equivalente de exposición al fuego"**. Prevención de incendios, (Segundo trimestre 2012), núm. 54, p. 56-60.

"Rehabilitación energética de edificios: aspectos a tener en cuenta y tecnologías disponibles". Instalador, El: revista técnica de climatización refrigeración energías agua e instalaciones, (Enero 2012), núm. 492, p. 4-12.

RODRÍGUEZ-TORICES, Miguel A., IBÁÑEZ MARFIL, Félix.- **"Las apariencias engañan: los planteamientos de intervención en la rehabilitación de determinados edificios plantean preguntas y dudas técnicas que encuentran muchas de las soluciones en el ejemplo práctico propuesto en un monumento protegido"**. BIA, (Enero 2012), núm. 492, p. 4-12.

legislació

NOVETATS

Corrección de errores del Real Decreto 751/2011, de 27 de mayo, por el que se aprueba la Instrucción de Acero Estructural (EAE). (BOE núm. 150, 23/06/2012)

Es dona publicitat a la relació de taxes vigents que gestiona el Departament de Territori i Sostenibilitat. Ordre TES 150 de 31 de Maig de 2012; Departament de Territori i Sostenibilitat (DOGC núm. 6149, 14/06/2012)